

FORENSISCH RECHERCHEUR CARINA PROBEERT COLD CASES OP TE LOSSEN

'PAS ALS EEN MOORD IS OPGELOST, KUNNEN DE NABESTAANDEN VERDER'

COLDCASEKALENDER BEWIJST NUT

Het afgelopen jaar bracht de politie voor het eerst een coldcasekalender uit. Die werd in gevangenis uitgedeeld aan gedetineerden. De politie hoopte meer tips te krijgen over oude zaken omdat gedetineerden relatief veel weten over gepleegde misdrijven. Deze eerste coldcasekalender was een succes. De politie kreeg 78 tips over de 52 zaken die op de kalender staan, waarvan er 32 bruikbaar waren. In negen zaken is het onderzoek heropend of wordt gekeken of daar mogelijkheden voor zijn. In zeven daarvan is dat dankzij tips; in de andere twee zaken deed de politie zelf nieuwe ontdekkingen. Welke zaken heropend zijn, zegt de politie niet. Dat zou het onderzoek kunnen schaden.

Een en ander leidde tot een vervijfvoudiging van het aantal tips over cold cases. De politie kreeg er afgelopen jaar ongeveer 800. In 2018 bracht de politie opnieuw een coldcasekalender uit, waarop 52 onopgeloste misdrijven staan. Dat zijn vooral moorden, maar ook een aantal vermissingen, onbekende doden en een overval. Nederland telt zo'n 1500 onopgeloste moordzaken. Uit onderzoek van de politie bleek eerder al dat er honderden mensen moeten zijn die weet hebben van die misdrijven, maar daarover nooit hun mond hebben opengedaan.

BRON: NOS

Een snuffe stuifmeel, kiezelwieren, een oud telefoonnummer. Van zo'n flintertje informatie kan Carina dolgelukkig worden. "Het zijn juist details die je verder helpen naar het grotere geheel. Als we bijvoorbeeld ontdekken dat er stuifmeel op iemands kleding zit, zegt dat iets over de omgeving waar iemand heeft gelegen. Dat kan heel ergens anders zijn dan we jaren geleden dachten. De ontdekking dat een slachtoffer diatomeeën, kiezelwieren, in zijn longen heeft, kan van belang zijn. Kiezelwieren komen in een specifieke vorm in verschillende wateren voor. Dat zou kunnen betekenen dat die persoon niet in bad zat, zoals we eerder veronderstelden, maar in ander soort water heeft gelegen. Zo kom je steeds een stapje verder. Het is puzzelen en geduld hebben."

Carina is sinds 2006 forensisch rechercheur bij het coldcase-team van de Amsterdamse politie. Daarnaast schreef ze drie thrillers waarin de wereld van forensisch rechercheur Renée Spaan, en daarmee ook een beetje die van Carina, centraal staat. Sinds vorig jaar is ze boegbeeld voor cold case Nederland. En dan verzorgt ze ook nog gastcolleges aan de Hogeschool van Amsterdam en geeft ze lezingen over forensisch onderzoek. Het beroep van forensisch rechercheur is haar op het lijf

CARINA: 'IK ZAG EEN FORENSISCH TEAM EEN LICHAAM ONDERZOEKEN EN DACHT: DAT WIL IK OOK.'

naar wat er met het lichaam was gebeurd. In beide gevallen probeer je iets op te lossen. Dat sprak me aan."

Extra moeilijk

Om ervaring op te doen, werkte Carina na haar opleiding drie jaar als agent op straat. "Daarna solliciteerde ik bij de technische recherche, zoals dat toen nog heette. Weer mocht ik direct mee om onderzoek te doen in allerlei moordzaken. Een goede leerschool, al heb ik tijdens het eerste weekend, nadat ik zes doden had gezien, eerlijk gezegd: 'Ik doe het even niet meer.' Ik wilde even niet mee met nieuwe moordzaken om daarna met frisse moed verder te kunnen. Het was heftig wat er op me af kwam. Waterlijken, zelfmoord, een gewelddadige dood, veel leed. Ik vond het belangrijk op tijd mijn grenzen aan te geven, anders zou ik straks mijn onderzoek niet meer kunnen doen.

Langzamerhand leerde ik ermee omgaan en inmiddels komt het niet meer zo hard binnen. In ons werk is een lichaam een onderzoeks-object. Tegelijkertijd blijft het een mens. Maar voor die gedachte moet je je tijdens het onderzoek afsluiten. Ik kijk ook nooit naar foto's in het huis. Het maakt het werk extra moeilijk als ik zoiets persoonlijks zie."

'TOEN IK NA MIJN EERSTE WEEKEND ZES DODEN HAD GEZIEN, ZEI IK: 'IK DOE HET EVEN NIET MEER''

Twaalf jaar geleden werd Carina gevraagd voor een coldcaseteam dat werd opgestart bij de Amsterdamse politie. Sindsdien is ze met hart en ziel bezig met het onderzoeken van coldcasezaken. "Mijn belangrijkste drijfveer zijn de nabestaanden. Voor hen doe ik dit. >

geschreven. Als je niet beter wist, zou je denken dat Carina nooit iets anders heeft gedaan. Toch werkte ze tot haar 32ste vijftien jaar als operatie-assistent. "Daarna besloot ik bij de politie te solliciteren als agent. Eerder kon ik er niet terecht, omdat ik met 1.57 meter te klein was. Toen die regel werd afgeschaft, was het wel mogelijk."

Met hart en ziel

Tijdens de opleiding van twintig maanden raakte Carina tijdens een zogeheten inkijkstage gefascineerd door het beroep van forensisch rechercheur. "Omdat ik al wat ouder was, mocht ik overal mee naartoe. Ze dachten dat ik wel wat gewend was, omdat ik in de operatiekamer had gewerkt. Ik ging dus ook mee naar heftige meldingen, waarbij een slachtoffer dood in huis lag. Dat was nieuw voor me. Ik had weleens een dode

gezien, maar nooit iemand die door geweld om het leven was gekomen. Hoewel ik daarvan erg onder de indruk was, interesseerde ik me meteen voor het forensisch team, dat het lichaam onderzocht. Dat wil ik ook, dacht ik. Diezelfde week mocht ik een sectie bijwonen, waarbij het lichaam wordt opengesneden om de doodsoorzaak vast te stellen. Ik zag overeenkomsten met mijn werk als operatie-assistent, waarbij ik ook met het menselijk lichaam bezig was geweest. Alleen was die reconstructie erop gericht om iemand beter te maken, terwijl hier werd gekeken

Want pas als een zaak is opgelost, kunnen zij verder. De familie is hier zeven dagen per week en 24 uur per dag mee bezig. Bovendien leven wij in de wetenschap dat degene die het heeft gedaan nog vrij rondloopt. Vooral bij zedendelicten is dat een naar idee. Ik beschouw het dan ook als een morele verplichting om me hiermee bezig te houden en opnieuw onderzoek te doen."

Enorm verdriet

In Nederland zijn zo'n 1500 onopgeloste zaken. Dat worden er volgens Carina steeds meer. Ze is dagelijks met wel tien zaken bezig. "Als we contact hebben met nabestaanden, vertel ik ze dat we alles op alles zetten om de moord op te lossen en dat we ze niet zijn

:'DAT HUN DIERBARE ONZE AANDACHT HEEFT, GEEFT DE FAMILIE VAAK AL TROOST'

vergeten. Ook als het niet lukt om een verdachte te vinden, laten we de familie dat weten. Het helpt als we opheldering kunnen geven en hun vragen kunnen beantwoorden doordat we nieuwe dingen hebben ontdekt. Het feit dat hun moeder, zoon of broer onze aandacht heeft, is vaak een troost. Voor nabestaanden stopt het nooit, terwijl de omgeving het er na een paar jaar niet meer over heeft of het er niet meer over durft te hebben. Dan zijn wij vaak de eersten die sinds lange tijd met ze over het slachtoffer praten. Ik heb het dan niet alleen over de grote zaken die je in de media tegenkomt. Daarin gaat de aandacht vooral uit naar kinderen en jonge meisjes, zoals Nicky Verstappen, Marianne Vaatstra en Milica van Doorn. Dat is begrijpelijk, maar er zijn honderden andere zaken. Een oude dame wier schedel werd ingeslagen, een prostituee die met geweld om het leven werd gebracht. Die halen de publiciteit minder snel, terwijl de achterblijvers met dezelfde onzekerheid en hetzelfde enorme verdriet kampen. Wicky van der Meijs leeft bijvoorbeeld al vijftien jaar in onzekerheid over wie haar vader op 72-jarige leeftijd heeft doodgestoken toen hij

de hond uitliet. Zij richtte voor lotgenoten de Facebookgroep Nabestaanden Moord op. In die groep kunnen nabestaanden met elkaar praten en wisselen ze ervaringen uit."

Open wond

Het coldcaseteam heeft een aantal zaken geselecteerd om op de coldcasekalender te zetten. Carina: "Natuurlijk hebben we de nabestaanden om toestemming gevraagd. Die gesprekken vond ik zwaar. De emoties van familieleden raakten me enorm en daardoor was het moeilijk om de professionele afstand te bewaren die ik nodig heb om dit werk te kunnen doen.

Gelukkig voerde ik die gesprekken met een collega, een familierechercheur, die dat heel goed kan. Ik heb vooral uitgelegd wat we met de nieuwe technieken kunnen doen en waarom we de zaak op de kalender willen zetten. Bij sommige families zie je dat het verlies tot op de dag van vandaag een open wond is. Het bevestigde me in mijn vastberadenheid niet op te geven. Nooit." De kalender met 52 cold cases is verspreid in gevangenissen. "We hopen dat er in de gevangenis iemand is die kennis heeft over een zaak en daarover gaat praten. Bij veel zaken weten we dat er mensen móeten zijn die meer weten over een misdrijf, maar niets zeggen. Soms kan het verstrijken van de tijd een voordeel zijn. Mensen zwegen in het verleden mogelijk uit angst of omdat het om een geliefde of vriend ging. Na tien jaar kan er veel veranderen en willen ze misschien wél uit de school klappen." Ook nieuwe technieken of wetswijzigingen kunnen Carina helpen bij de oplossing van

CARINA: 'DIT WERK IS ECHT SCHATGRAVEN EN REIZEN IN DE TIJD. HET LIEFST GA IK ERMEE DOOR TOT MIJN TACHTIGSTE.'

een zaak. Door een wetswijziging in 2012 is het nu bijvoorbeeld toegestaan om dna-verwantschapsonderzoek te doen. Dat kan met de profielen die al in de dna-databank zitten, maar het kan ook zijn dat de politie en het Openbaar Ministerie een grote groep mensen vraagt vrijwillig dna af te staan. Die personen zijn géén verdachten; er wordt gekeken of de persoon die het dna-materiaal afstaat, familie is van degene van wie dna-sporen zijn gevonden.

Alles voor een doorbraak

"Dankzij die wetswijziging konden we een dubbele moord op een bejaard echtpaar uit 2012 alsnog oplossen. Eerder al hielp het dat we foto's uit 1997 nu met meer pixels konden bekijken. We ontdekten zo een bloedspat op het overhemd van de man. Die zat op zijn rug en kon niet van hem zijn, omdat hij alleen aan de voorzijde van zijn lichaam verwondingen had. Door de vorm en plaats weet je dan dat het een bloedspoor van een van de daders moet zijn. Gelukkig was het overhemd er nog en konden we daaruit een dna-profiel halen. Met dna-verwantschapsonderzoek lukte het vervolgens de daders op te sporen." Hoewel er steeds meer mogelijk is, loopt Carina ook tegen beperkingen in de wet aan, waardoor het onderzoek bemoeilijkt wordt. "Dat is frustrerend. Zo weet ik dat er bij het Nederlands Forensisch Instituut bloedafnames liggen, waaraan wij veel zouden kunnen hebben. Van recidiverende zedendelinquenten werd voor 1994 nog geen dna afgenomen, wel bloed. Daarmee kunnen we een dna-profiel maken. Maar in verband met onder meer de privacywetgeving mogen wij die bloedmonsters niet voor dna-onderzoek inzetten. Dat is jammer, omdat een doorbraak in een cold case daarmee mogelijk dichtbij kan zijn. Op dit moment zoekt een recherchekundige stagiaire uit hoe de wettelijke regelingen voor die bloedmonsters zijn, en wie weet mogen

we die dan straks toch gebruiken. Ja, daar kan ik heel enthousiast van worden! We zoeken voortdurend de grenzen op om tot het beste resultaat te komen. Wat is er mogelijk? Wat kon er toen niet en nú wel? Welke nieuwe technieken zijn er in andere landen en wat kunnen wij daarmee? Dit werk is echt schatgraven en reizen in de tijd. Niet alle oude dossiers zijn digitaal. Die kan ik daardoor niet terugvinden in het

:'DOOR MIJN BAAN WAARDEER IK HET LEVEN EXTRA'

systeem. Dan moeten we echt op zoek gaan bij politiebureaus om te kijken waar die mappen zijn. Soms weet ik ook niet waar sporen, zoals kleding van het slachtoffer of het wapen, opgeborgen zijn. Die liggen na al die jaren inmiddels op een andere plek of zijn al vernietigd. Het is vaak een lange zoektocht, maar wel een die de moeite waard is."

Aangrijpend

Carina is momenteel betrokken bij een aantal zaken waarvan soms pas iets in de media verschijnt nadat er lang achter de schermen is gewerkt. "Dat kan zijn omdat we eerst verdachten onder controle willen hebben. Ook houden we rekening met de achterblijvers, die anders meteen door de media worden benaderd of zelf de media opzoeken terwijl dat voor het onderzoek op dat moment niet goed is. Het is altijd afwegen wat we naar buiten brengen en wat we de familie wanneer vertellen." In de loop der jaren losten Carina en haar collega's verschillende cold cases op. "Over die moord en doodslag wil ik niet te veel

vertellen. Niet om geheimzinnig te doen, het gaat mij om de familie. Ik weet dat die verdrietig wordt als een zaak wordt opgerakeld in de media. Dat gebeurt altijd onverwacht, waardoor de confrontatie nog harder aankomt." Die betrokkenheid bij de nabestaanden speelt ook een rol bij het project Identificatie Onbekende Doden waarvoor Carina zich sinds 2011 inzet. "Mensen wier identiteit tot nu toe niet bekend was weer een naam geven, is voor mij het mooiste onderdeel van cold case. Het zijn zaken die me aangrijpen. Een vermissing is voor de familie verschrikkelijk. Drama's die soms wel tien tot twintig jaar duren.

Veel voldoening

Een van die zaken was Lukasz, een Poolse jongen die zelfmoord pleegde in Amsterdam. Voor zijn familie was hij zomaar spoorloos verdwenen. Zijn broertje deed elke zomer vakantiewerk in Amsterdam om Lukasz te kunnen zoeken. Wij hadden Lukasz' lichaam al veel eerder gevonden, maar we konden hem niet identificeren. Uiteindelijk is dat toch gelukt, waardoor we zijn familie op de hoogte konden stellen van zijn dood. Vreselijk nieuws natuurlijk, maar daarmee kwam wel een einde aan alle onzekerheid." Makkelijk is het niet om elke dag bezig te zijn met dood, geweld en verdriet, ervaart Carina. "Maar het zorgt er ook voor dat ik het leven extra waardeer. En ik haal veel voldoening uit wat ik doe. Je kunt écht het verschil maken. Wat mij betreft ga ik hiermee door tot mijn tachtigste!"